

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Кафедра соціально-економічних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність (правоохоронна діяльність)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою
Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін Протокол
від 29.08.2023р. № 2

Розробник:

завідувач кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
кандидат економічних наук, доцент Лук'янихіна О.А.

Рецензенти:

1. Декан факультету технічних систем та енергоефективних технологій
Сумського державного університету, кандидат технічних наук, професор
Гусак О.Г.
2. Т.в.о. завідувача кафедри тактичної та спеціальної фізичної
підготовки факультету № 3 Харківського національного університету
внутрішніх справ, капітан поліції, кандидат педагогічних наук, доцент
Боровик М.О.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 9	26 Цивільна безпека 262 Правоохоронна діяльність перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс <u>1 (денна)</u> 2(заочна) Семестр <u>2 (денна)</u> 3(заочна) Види контролю: <u>залік</u>
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – <u>16</u> ;		Лекції – <u>6</u> ;
Семінарські заняття – <u>24</u> ;		Практичні заняття – <u>6</u> ;
Самостійна робота – <u>50</u> ;		Самостійна робота – <u>78</u> ;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування базових знань про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їх властивості, можливий вплив на життя і здоров'я людини та формування необхідних у майбутній практичній діяльності спеціаліста умінь і навички для їх запобігання і ліквідації, захисту людей та навколишнього середовища, а також певного рівня знань з правових та організаційних питань охорони праці, фізіології, гігієни праці, виробничої санітарії та безпеки, вироблення компетентнісних умінь для забезпечення оптимального управління охороною праці, формування відповідальності за особисту і колективну безпеку, усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання – навчити здобувачів вищої освіти:

- ідентифікувати потенційні небезпеки, тобто розпізнавати їх вид, визначати просторові та часові координати, величину та імовірність їх прояву;
- визначати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори, що породжуються джерелами цих небезпек;

- прогнозувати можливість і наслідки впливу небезпечних та шкідливих факторів на організм людини, а вражаючих факторів на безпеку системи «людина – життєве середовище»;
- використовувати нормативно-правову базу захисту особистості та навколишнього середовища, прав особи на працю, медичне забезпечення, захист у надзвичайних ситуаціях тощо;
- розробляти заходи та застосовувати засоби захисту від дії небезпечних, шкідливих та вражаючих факторів;
- забезпечувати застосування і правильну експлуатацію індивідуальних і колективних засобів захисту;
- організовувати порятунок людей і ліквідацію наслідків аварій, катастроф і інших надзвичайних ситуацій;
- запобігати виникненню надзвичайних ситуацій, а в разі їх виникнення приймати адекватні рішення та виконувати дії, спрямовані на їх ліквідацію;
- використовувати у своїй практичній діяльності усі доступні законні заходи, спрямовані на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини у навколишньому середовищі;
- планувати заходи щодо створення здорових і безпечних умов життя та діяльності у системі «людина - життєве середовище»;
- ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності у сфері професійної діяльності правоохоронців.

Міждисциплінарні зв'язки:

«Безпека життєдіяльності та охорона праці» пов'язана з такими дисциплінами як «Домедична підготовка», «Юридична психологія», «Трудове право», «Цивільне право», «Кримінальне право» та ін. В освітньо-професійній програмі підготовки бакалавра «Безпека життєдіяльності та охорона праці» викладається у циклі дисциплін професійної та практичної підготовки.

Очікувані результати навчання: в результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинний

знати:

- основні категорії (безпека, небезпека, безпека життєдіяльності, надзвичайна ситуація, ризик, аварійна ситуація, аварія, джерело небезпеки, навколишнє середовище, небезпечний фактор, вражаючий фактор, концепція допустимого ризику, діяльність, життя людини, аналізатори БЖД, психіка людини, середовище життєдіяльності, природне середовище, соціально-культурне середовище), шкідливий фактор, техніка безпеки, умови праці, гігієна і санітарія.
- основні принципи формування безпечної життєдіяльності людини;
- вплив психофізіологічних особливостей людини на формування її безпеки;
- класифікацію шкідливих та небезпечних факторів, що негативно впливають на здоров'я людини, та методи їх виявлення;

- способи захисту людини від вражаючих факторів аварій, катастроф, стихійного лиха;
- основні принципи колективної безпеки;
- основи організації і проведення рятувальних і інших невідкладних робіт;
- основні напрямки і способи по удосконалюванню ступеня безпеки в життєвих та надзвичайних ситуаціях;
- основні законодавчі акти, накази, правила і рекомендації в сфері безпеки життєдіяльності та охорони праці;
- основні вимоги державних та відомчих нормативних актів з охорони праці;
- основні причини виникнення нещасних випадків, професіональних захворювань та отруєнь;
- шляхи зниження напруженості трудового процесу у сфері професійної діяльності юристів та працівників Національної поліції;
- підходи до проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці серед працівників організації (підрозділу);
- основи гігієни праці та виробничої санітарії,
- загальні вимоги з техніки безпеки, пожежної електро-, та вибухобезпеки;
- методи аналізу виробничого травматизму та професійних захворювань і отруєнь;
- знати принципи забезпечення особистої безпеки під час виконання службових обов'язків.

вміти:

- аналізувати та оцінювати небезпечні ситуації, ідентифікувати небезпеку;
- оцінювати кількісні, часові та просторові характеристики небезпеки;
- оцінювати середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу;
- оцінювати негативні фактори середовища перебування та визначати шляхи усунення їх дії на людину;
- самостійно приймати рішення про термінові заходи у разі виникнення екстремальних ситуацій;
- забезпечити особисту безпеку в екстремальних ситуаціях;
- розробляти і впроваджувати систему заходів, спрямованих на збереження здоров'я людини та її гармонійний розвиток;
- визначити психофізіологічні особливості людини та їх роль у забезпеченні особистої безпеки;
- надати першу домедичну допомогу в екстремальних ситуаціях собі та іншим потерпілим;
- визначити вимоги законодавчих актів у межах особистої та колективної відповідальності;
- ефективно використовувати положення нормативно-правових документів з охорони праці в своїй діяльності;

- володіти основними методами збереження здоров'я та працездатності службового персоналу;
- ефективно виконувати функції і повноваження з охорони праці на робочому місці, у службовому колективі;
- проводити заходи з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності працівників поліції і правоохоронних органів;
- організовувати інструктажі і навчання підлеглих безпечним прийомам діяльності;
- забезпечувати застосування і правильну експлуатацію індивідуальних і колективних засобів захисту;
- організовувати порятунок людей і ліквідацію наслідків аварій, катастроф і інших надзвичайних ситуацій.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА №1. «Сутність, основні поняття та категорії безпеки життєдіяльності»

Предмет і завдання безпеки життєдіяльності як науки. Міждисциплінарний характер безпеки життєдіяльності, її зв'язок з іншими науками.

Поняття безпеки. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Потреби людини у безпеці. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності. Життєдіяльність – як процес існування та самореалізації індивіда в єдності його життєвих потреб і можливостей.

Небезпека. Джерела небезпек та їх класифікація: природні, техногенні, соціальні, воєнні (за Кодексом цивільного захисту України).

Визначення поняття «надзвичайна ситуація» (НС). Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків. Рівні НС.

Небезпечні, шкідливі та уражаючі фактори. Класифікація небезпечних та шкідливих факторів: фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні. Ідентифікація джерел небезпеки і породжених ними факторів.

Ризик, як фактор потенційної небезпеки. Індивідуальний і соціальний ризик. Концепція допустимого ризику. Управління ризиком.

ТЕМА № 2. «Людина як елемент системи «Людина-життєве середовище».

Середовище життєдіяльності людини: природне, виробниче, побутове, соціально-політичне. Фізіологічні особливості організму людини. Будова і властивості аналізаторів. Значення нервової системи у життєдіяльності людини, як природної системи захисту її від небезпек. Характеристика основних

аналізаторів безпеки життєдіяльності. Загальні уявлення про обмін речовин та енергію

Психологічні особливості людини. Характеристика психологічних властивостей людини. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Стресові стани у людей, що знаходяться в районі НС.

Працездатність та її динаміка в часі. Втома та перевтома. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види напруження, залежність між рівнем стресу та результативністю трудової діяльності. Особливості роботи поліцейського: режим роботи, психологічні вимоги, методи боротьби зі стресом. Біоритми людини і їх роль у забезпеченні життєдіяльності людини.

Сутність мотивів вигоди та безпеки. Основні заходи щодо створення психологічного настрою працівника на безпеку праці.

Психофізіологічний стан людини та вплив на нього наркотичних, лікарських та інших речовин.

ТЕМА № 3. «Природні, техногенні, соціально-політичні небезпеки: характеристика, їх вплив на людей та об'єкти економіки».

3.1. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.

Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.

Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки.

Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.

3.2. «Техногенні небезпеки та їхні наслідки»

Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу.

Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу.

Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях.

Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій).

Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре та хронічне опромінення. Режим захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин. Норми радіаційної безпеки України НРБУ-97.

Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Характеристика класів небезпеки згідно із ступенем їхньої дії на організм людини. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Класифікація суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною небезпекою. Організація дозиметричного й хімічного контролю. Алгоритми поведінки у випадку загрози хімічного, радіаційного зараження.

3.3. «Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики»

Класифікація соціальних небезпек за походження. за масштабами, За статево-віковими ознаками та ін.

Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження.

Тероризм. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), технологічний тероризм.

Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину.

Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.

ТЕМА № 4. «Організаційно-правовий механізм та методи запобігання надзвичайним ситуаціям та усунення їх наслідків»

Засади БЖД в Конституції України. Законодавчі і нормативні акти з

безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення.

Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади. Органи управління, сили і ресурси з попередження та реагування на НС на державному рівні. Функції і задачі МВС під час надзвичайних ситуацій державного рівня.

Єдина державна система цивільного захисту (ЄДС ЦЗ). Основні принципи захисту населення в НС природного та техногенного характеру. Способи захисту населення в НС. ДСНС України: функції, завдання.

Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту: фізичного, постійно діючого функціонального, природного, комбінованого.

Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій.

Колективні та індивідуальні засоби захисту. Евакуаційні заходи. Порядок проведення евакуаційних заходів.

Колективні засоби захисту населення: сховища, протирадіаційні укриття (ПРУ) та найпростіші засоби. Вимоги до засобів захисту. Обладнання сховищ та системи забезпечення їх функціонування.

Призначення та класифікація засобів індивідуального захисту населення (ЗІЗ) у НС. Засоби захисту органів дихання та їх класифікація. Засоби захисту шкіри та їх класифікація. Призначення, класифікація медичних засобів захисту населення.

Прийоми та способи проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Спеціальна обробка людей, територій, техніки: дезактивація, дегазація, дезінфекція.

ТЕМА №5. «Суть охорони праці, її правові й організаційні основи».

Поняття та предмет охорони праці.

Конституційні засади охорони праці в Україні. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці працівників поліції. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Адміністративна, дисциплінарна і кримінальна відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Стандарти в галузі охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Міждержавні стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.

Система державного управління охороною праці в Україні, їх компетенції та повноваження.

Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Державний нагляд за охороною праці на об'єктах МВС. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.

Громадський контроль за станом охорони праці в організації. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права.

Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.

Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці: види, порядок проведення.

ТЕМА №6. «Профілактика травматизму та професійних захворювань»

Поняття про виробничий травматизм. Основні групи причин виробничого травматизму і професійної захворюваності. Причини травматизму працівників поліції. Наслідки травматизму і професійних захворювань. Методи аналізу травматизму та професійних захворювань, їх види та сутність. Загальні засади організації розслідування та обліку нещасних випадків та професійних захворювань. Порядок розслідування нещасних випадків у Національній поліції.

Основні заходи щодо попередження та усунення причин травматизму і професійних захворювань: технічні, організаційні, санітарно-гігієнічні, правові. Види робіт підвищеної небезпеки. Професійний психофізіологічний відбір як основний захід забезпечення безпеки при виконанні робіт підвищеної небезпеки.

ТЕМА №7. «Умови праці. Фактори трудової діяльності».

Характеристика основних форм діяльності працівників Національної поліції. Класифікація умов праці на виробництві. Класифікація факторів, що впливають на формування умов праці. Санітарні норми та їх застосування для аналізу і поліпшення умов праці. Умови праці поліцейського: характеристика, особливості. Режим праці працівника Національної поліції.

Засоби компенсації впливу на працівників несприятливих умов праці.

Естетика як чинник безпеки праці. Роль кольору у виробничому середовищі. Колір як джерело інформації та засіб запобігання нещасним випадкам. Сигнальні кольори у забезпеченні безпеки праці. Знаки безпеки, принципи їх побудови та роль у трудовій діяльності людини.

Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи у трудовій діяльності людини. Втома. Працездатність. Стресори негативного впливу у

сфері професійної діяльності правоохоронців. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.

Мікроклімат виробничого середовища та його значення для здоров'я та працездатності людини, зокрема працівників Національної поліції. Оптимальні та допустимі мікрокліматичні умови. Нормування параметрів повітря робочої зони. Вплив на організм людини вологості повітря, його температури та рухливості. Хімічні фактори повітряного середовища робочого місця, основні джерела забруднення. Шкідливі речовини та їх класифікація залежно від дії на організм людини: токсичні, подразнювальні, мутагенні, канцерогенні, наркотичні, задушливі, сенсibilізатори тощо. ГДК. Виробничий пил та його дія на організм людини. Вентиляція, її види. Групи заходів захисту від тепловипромінювань.

Штучне та природне освітлення приміщень. Шум, його нормування та дія на організм. Заходи захисту від шуму. Вібрація, її нормування та дія на організм. Заходи захисту від вібрації. Електромагнітне випромінювання, джерела, його вплив на здоров'я людини і методи захисту.

Виробничі джерела іонізуючого випромінювання, класифікація і особливості їх використання, засоби захисту від іонізуючого випромінювання у виробничих умовах.

Вимоги охорони праці до розташування виробничого і офісного обладнання та організації робочих місць.

Шкідливі фактори, які виникають на об'єктах МВС та засоби захисту від них.

ТЕМА №8. Основи виробничої безпеки

Загальні вимоги безпеки. Техніка безпеки у роботі працівника поліції.

Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах

Поняття про пожежу. Процес горіння. Основні причини пожеж. Негативні наслідки пожеж. Обставини, що сприяють виникненню та розповсюдженню пожеж. Пожежна безпека в підрозділах Національної поліції. Заходи пожежної профілактики. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій. Основні обов'язки керівника щодо забезпечення пожежної безпеки. Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки. Навчання з питань пожежної безпеки. Навчання та інструктажі з питань пожежної безпеки. Вимоги до забезпечення належної евакуації персоналу із приміщень при пожежах. Дії працівників Національної поліції на випадок пожежі та надання першої допомоги потерпілим. Засоби гасіння пожеж.

Електробезпека. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.

Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Напруга кроку та дотику. Безпека працівників Національної поліції при роботі з комп'ютерною технікою.

Вибухобезпека. Характеристика. Види вибухів. Небезпечні фактори вибуху та захист від них.

ТЕМА №9. Надання першої долікарської допомоги потерпілим в життєвих, надзвичайних ситуаціях та на виробництві

Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Порядок і вимоги до надання першої долікарської допомоги потерпілим від наслідків пожежі, враженні електричним струмом, при дорожньо-транспортній пригоді та при травматичному шоку.

Принципи надання першої допомоги потерпілим. Травмувальні фактори навколишнього середовища. Оцінка загального стану потерпілого. Надання першої допомоги при обширних опіках, враженні електричним струмом, дорожньо-транспортній пригоді, травматичному шоку, утопленні і отруєннях. Заходи особистої безпеки при наданні першої допомоги потерпілим.

Дії працівників поліції на випадок виникнення пожежі та надання допомоги потерпілим. Заходи особистої безпеки.

Дії працівників поліції і надання першої допомоги при ураженні електричним струмом. Застосування з метою особистої безпеки Індивідуальних засобів захисту.

Порядок дій працівників поліції у вибухонебезпечних ситуаціях. Надання першої допомоги та заходи особистої безпеки.

1.5. Програмні компетентності

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни	
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності (КЗ)	ЗК-1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК-5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК-6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем. ЗК-7. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.

	ЗК-8. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК-10. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України. ЗК-11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності – СК	СК-1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави. СК-3. Здатність професійно оперувати категорійно-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності. СК-4. Здатність до критичного і системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності. СК-5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел. СК-18. Здатність забезпечувати кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку держави, об'єктів критичної інфраструктури.

4.1. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю	
	Всього	з них:						
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота		
Семестр № 2								
Тема № 1: Сутність, основні поняття та категорії безпеки життєдіяльності	8	2	-	2	-	4		
Тема № 2: Людина як елемент системи «Людина-життєве середовище»	8	2	-	2	-	4		
Тема № 3: Природні, техногенні, соціально-політичні небезпеки: характеристика, їх вплив на людей та об'єкти економіки	12	2	-	6	-	6		
Тема № 4: Організаційно-правовий механізм та методи запобігання надзвичайним ситуаціям та усунення їх наслідків	12	2	-	2	-	6		
Тема № 5 Суть охорони праці, її правові й організаційні основи	10	2	-	2	-	6		
Тема №6: Профілактика травматизму та професійних захворювань	10	2	-	2	-	6		
Тема №7: Умови праці. Фактори трудової діяльності	10	2	-	2	-	6		
Тема №8: Основи виробничої безпеки	12	2	-	4	-	6		
Тема №9: Надання першої долікарської допомоги потерпілим у життєвих, надзвичайних ситуаціях та на виробництві	8		-	2	-	6		
Всього за семестр №2:	90	16	-	24	—	50	залік	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю	
	Всього	з них:						
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота		
Семестр № 3								
Тема № 1: Сутність, основні поняття та категорії безпеки життєдіяльності	8	2	-		-	6		
Тема № 2: Людина як елемент системи «Людина-життєве середовище»	8		-		-	8		
Тема № 3: Природні, техногенні, соціально-політичні небезпеки: характеристика, їх вплив на людей та об'єкти економіки	10		-		-	10		
Тема № 4: Організаційно-правовий механізм та методи запобігання надзвичайним ситуаціям та усунення їх наслідків	12		-	2	-	10		
Тема № 5 Суть охорони праці, її правові й організаційні основи	10	2	-		-	8		
Тема №6: Профілактика травматизму та професійних захворювань	10	-	-	2	-	8		
Тема №7: Умови праці. Фактори трудової діяльності поліцейського	10	2	-		-	8		
Тема №8: Основи виробничої безпеки	12		-	2	-	10		
Тема №9: Надання першої долікарської допомоги потерпілим у життєвих, надзвичайних ситуаціях та на виробництві	10		-	2	-	8		
Всього за семестр №3	90	6	-	8	—	76	залік	

4.1.3 Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Завдання що виносяться на самостійну роботу курсант		Література:
Тема № 1: Сутність, основні поняття та категорії безпеки життєдіяльності		
1	Законспектувати і вивчити програмні питання 1. Занотуйте у вигляді таблиці характеристику груп факторів: фізичних, хімічних, біологічних, психофізіологічних. 2. Розкрийте сутність концепції допустимого ризику	БЖД та охорона праці : підручник / [В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін.]; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с. URI: http://dspace.univ.d.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10837 БЖД: підручник. / [О. І. Запорожець, Б. Д. Халмурадов, В. І. Применко та ін.]. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 448 с., С.331-388 URL: https://kpmu.km.ua/upl oad/medialibrary/8ca/B YEITYENA-zykhkhzhkyaoersfkhk-latsuszyeshch.pdf
2	Скласти словник термінів до теми: Життя, діяльність, життєдіяльність, безпека, небезпека, надзвичайна ситуація, рівні НС, небезпечний фактор, шкідливий фактор, вражаючий фактор, ризик, допустимий ризик, ергономіка	БЖД: підручник. / [О. І. Запорожець, Б. Д. Халмурадов, В. І. Применко та ін.]. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 448 с., Кодекс цивільного захисту
Тема № 2: Людина як елемент системи «Людина-життєве середовище»		
1	Законспектувати і вивчити програмні питання (ДСР) 1.Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Стресові стани у людей, що знаходяться в районі НС. 2.Захисні властивості людського організму. 3.Біоритми людського організму і їх роль у забезпеченні життєдіяльності організму. Вплив на працездатність людини. 4.Стрес. Фактори, що викликають стрес у роботі працівника правоохоронних органів 5.Вплив на психіку алкоголю, тютюну і наркотичних речовин.	БЖД: підручник. / [О. І. Запорожець, Б. Д. Халмурадов, В. І. Применко та ін.]. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 448 с., С.331-388 URL: https://kpmu.km.ua/upl oad/medialibrary/8ca/B YEITYENA-zykhkhzhkyaoersfkhk-latsuszyeshch.pdf (Березуцький, монограф, 2018), (Березуцький, 2018), Д29
2	Скласти словник термінів до теми: природне середовище, атмосфера, гідросфера, літосфера, ноосфера, техносфера, аналізатори БЖД психіка, атрибути людини: стать, вік, темперамент, риси людини: інтелект, відповідальність, характер, якості людини: відчуття, сприйняття, мислення, пам'ять, емоції, рухові реакції, стрес, психічні стани, психічні процеси, психічні властивості	(Безпека життєдіяльності: підручник. / [О. І. Запорожець, Б. Д. Халмурадов, В. І. Применко та ін.]. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 448 с., С.331-

	поліції під час НС державного рівня,	України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану : Наказ МВС України від 31 жовтня 2016 року № 1129.
2	Скласти словник термінів до теми: надзвичайна ситуація, евакуація, ЗІЗ, сховища, протирадіаційні укриття (ПРУ) та найпростіші засоби, медичні засоби захисту, дезактивація, дегазація, дезінфекція Органи цивільного захисту ОГ, структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС	БЖД підручник. / [О. І. Запорожець, Б. Д. Халмуратов, В. І. Применко та ін.]. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 448 с., С.331-388 URL: https://kpmu.km.ua/upload/medialibrary/8ca/BYEITYENA-zykhkhzhckyaersfkhk-latsuszyeshch.pdf
Тема №5: Суть охорони праці, її правові й організаційні основи		
1	Законспектувати і вивчити програмні питання: 1. Функції основних інститутів нагляду за охороною праці. 2. Структура, основні функції і завдання системи управління охороною праці в організації. 3. Громадський нагляд і контроль за охороною праці. 4. Нагляд і контроль за станом охорони праці у системі МВС. 5. Інструктажі з питань охорони праці: види, порядок проведення.	Жидецький, С. 5-66; С. 75-99 Запорожець, С.4-32; Запорожець, С.131-189; Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в Нац. поліції України : навч. Пос. [кол. авт. ; за заг. ред. д.б.н., проф. Грибана В.Г., к.ю.н. Глухвері В.А.] Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 212 с. Положення про служби державного нагляду за охороною праці системи МВС: Наказ МВС України від 31.12.2009 № 567. : НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці».
2	Вивчіть інструкцію, занотуйте види інструктажів з питань дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю. Порядок проведення інструктажу.	Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю: наказ МВС України від 01.02.2016 №70 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text
Тема № 6: Профілактика травматизму та професійних захворювань		
1	Законспектувати і вивчити програмні питання: 1. Основні вимоги із профілактики травматизму та професійних захворювань. 2. Занотуйте, що відноситься до нещасного випадку, що «трапився при виконанні службових обов'язків» (Порядок	БЖД та охорона праці : підручник / [В. В. Сокуренько, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін.]; за заг. ред. В. В.

	розслідування та ведення обліку нещасних випадків, що сталися з поліцейськими, Затверджений Наказом МВС України 05 жовтня 2020 року №705.) 3. Занотуйте ситуації, які випадки комісія з розслідування може визнати, що «нещасний випадок трапився при виконанні службових обов'язків». 4. Які нещасні випадки (у тому числі поранення) відносяться до «нещасного випадку, що трапився в період проходження служби і не пов'язаний з виконанням службових обов'язків»? 5. Порядок проведення спеціального розслідування у правоохоронних органах України.	Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021.
2	Скласти словник термінів до теми нещасний випадок, професійне захворювання, травматизм	
Тема № 7 Умови праці. Фактори трудової діяльності		
1	1. Санітарні норми та їх застосування для аналізу і поліпшення умов праці 2. Атестація робочих місць за умовами праці. 3. Заходи для підвищення безпеки праці 4. Дайте характеристику факторів фізичної дії (Шум, Вібрація Електромагнітне випромінювання, Радіація і іонізуюче випромінювання), вплив на здоров'я людини, індивідуальні засоби захисту у вигляді таблиці.	(Атаманчук, 2017), С.8-15; 46, с.95-112; (Жидецький), С.104-210; (Березуцький В.В. [та ін.], 2018.) Забезпечення охорони праці та особистої безпеки в Національній поліції України : навч. посібник [кол. авт. ; за заг. ред. д.б.н., проф. Грибана В.Г., к.ю.н. Глуховері В.А.] Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 212 с.
2	Скласти словник термінів до теми; умови праці, шкідливий фактор, гігієнічна класифікація праці, види, фактори трудової діяльності поліцейського	
Тема № 8: Основи виробничої безпеки		
1	Законспектувати і вивчити програмні питання: 1. Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки. 2. Класифікація об'єктів за їхньою пожежо- та вибухонебезпечністю. 3. Розкрити основні причини виникнення пожеж та основні методи протипожежної безпеки на об'єктах МВС. 4. Визначити пріоритетні завдання із забезпечення електробезпеки. 5. Знаки безпеки 6. Техніка безпеки і правила роботи за комп'ютером	(Атаманчук), С.50-57, с. 86-108; О4 (Жидецький), С.210-364; Запорожець, С.160-230;
2	Скласти словник термінів до теми :	
Тема № 14: Надання першої долікарської допомоги потерпілим в життєвих, надзвичайних ситуаціях та на виробництві		

1	Законспектувати і вивчити програмні питання: 1. Надання першої допомоги при отруєнні чадним газом. 2. Надання першої допомоги при обширних опіках, обмороженні. 3. Надання першої допомоги при враженні електричним струмом, блискавкою. 4. Надання першої допомоги при дорожньо-транспортній пригоді, 5. Надання першої допомоги при травматичному шоку, 6. Надання першої допомоги при утопленні 7. Надання першої допомоги при отруєннях лугами кислотами. 8. Заходи особистої безпеки при наданні першої допомоги потерпілим.	Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах: Наказ МОЗ України від 09.03.2022 № 441. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#n36
2	Скласти словник термінів до теми: перша долікарська допомога, особиста безпека, травматичний шок, опіки, ураження електричним струмом, ДТП, серцево-легенева реанімація, утоплення, отруєння, вибухонебезпечні речовини.	

5. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Управління ризиком.
2. Завдання та функції безпеки життєдіяльності на сучасному етапі розвитку людства.
3. Безпека людини в побуті.
4. Середовище життєдіяльності людини, його характеристика, оптимальні та допустимі параметри з точки зору забезпечення життєдіяльності людського організму.
5. Загальні уявлення про обмін речовин та енергію.
6. Біоритми людини і їх роль в забезпеченні життєдіяльності людини.
7. Ергономіка: сутність, роль у забезпеченні безпеки життєдіяльності.
8. Психофізіологічний стан людини та вплив на нього наркотичних, лікарських та інших речовин.
9. Пам'ять людини: види, методи збереження і покращення.
10. Здоров'я людини як показник якості навколишнього середовища.
11. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.
12. Небезпечні метеорологічні явища в Україні: стан, причини, наслідки.
13. Небезпечні гідрологічні процеси і явища в Україні: стан, причини, наслідки, статистика.
14. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ в Україні: стан, причини, наслідки, статистика.
15. Пожежі у природних екосистемах України: причини виникнення і способи боротьби, статистика.
16. Біологічні небезпеки (небезпечні інфекційні хвороби): характерні ознаки, способи і механізми зменшення негативних наслідків.
17. Роль вакцинації у запобіганні розповсюдження небезпечних хвороб.
18. Приклади найбільш відомих техногенних катастроф у світі, як наслідки порушення вимог безпеки систем.
19. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу.

20. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях.
21. Транспортування небезпечних речовин: вимоги, маркування.
22. Теорія розвитку та припинення горіння.
23. Пожежна безпека: основи забезпечення, законодавча база, відповідальність.
24. Чорнобильська катастрофа: події, факти, цифри.
25. Радіаційне зараження: ознаки, одиниці вимірювання, методи захисту.
26. Вплив радіації на життєдіяльність людини.
27. Біологічна дія іонізуючих випромінювань на живий організм.
28. Небезпечні хімічні речовини: класифікація, класи небезпеки, наслідки.
29. Аварії на хімічно небезпечних об'єктах.
30. Організація дозиметричного й хімічного контролю.
31. Глобальні проблеми людства.
32. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження.
33. Тероризм: види, причини, наслідки, методи запобігання.
34. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.
35. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія.
36. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину.
37. Корупція і криміналізація суспільства.
38. Маніпуляція свідомістю як соціальний фактор, що впливає на життя та здоров'я людини.
39. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.
40. Психоемоційне напруження (стрес). Види напруження у людей в НС.
41. Колективні засоби захисту населення у НС.
42. Індивідуальні засоби захисту населення у НС.
43. Призначення, класифікація медичних засобів захисту населення.
44. Прийоми та способи проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.
45. Пошуково-рятувальні роботи в завалах при НС.
46. Законодавчі і нормативні акти з безпеки життєдіяльності.
47. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС.
48. ДСНС України: структура, функції.
49. Державна політика у сфері безпеки життєдіяльності
50. Єдина державна система цивільного захисту
51. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності. Система державних органів по управлінню та нагляду за безпекою життєдіяльності.
52. Планування заходів щодо захисту об'єкту, персоналу, населення і територій від наслідків НС техногенного та природного характеру.
53. Моніторинг НС та порядок його здійснення.
54. Навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів.
55. Підготовка керівного складу ОGD та населення до дій в умовах НС.

56. Правові та організаційні основи охорони праці.
57. Основні напрямки державної політики України з питань охорони праці.
58. Порядок розслідування нещасних випадків на виробництві.
59. Система організації та управління охороною праці.
60. Посадові обов'язки учасників трудового процесу з охорони праці.
61. Державне управління охороною праці та організація охорони праці на виробництві.
62. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.
63. Проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в організації.
64. Організація охорони праці на підприємстві.
65. Міжнародна організація праці і Глобальний договір.
66. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.
67. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці.
68. Профілактика травматизму та професійних захворювань.
69. Основи фізіології та гігієни праці
70. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань на виробництві.
71. Робоча зона та повітря робочої зони.
72. Загальні заходи і засоби запобігання забрудненню повітряного середовища на виробництві.
73. Поняття про обмін повітря у виробничих приміщеннях, основні визначення, терміни та показники.
74. Освітлення виробничих приміщень та основні вимоги до нього.
75. Захист від шуму, ультразвуку і інфразвуку.
76. Захист від іонізуючих випромінювань.
77. Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання радіочастотного діапазону.
78. Основи виробничої безпеки та загальні вимоги до неї.
79. Оцінка впливу параметрів мікроклімату робочої зони на фізіологічний стан працівників.
80. Гігієна і санітарія.
81. Система запобігання пожежам.
82. Система організаційно-технічних заходів щодо дотримання вимог пожежної безпеки.
83. Надання першої допомоги потерпілому у надзвичайних ситуаціях.
84. Класифікаційні ознаки умов праці та їх нормування й оцінка.
85. Виробнича санітарія та основні вимоги до неї.
86. Електробезпека та заходи, що її забезпечують.
87. Вибухобезпека.
88. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.
89. Соціальний захист громадян України на період тимчасової втрати працездатності та захворювань.
90. Економічне і соціальне значення поліпшення умов та охорони праці в ринковій системі господарювання.
91. Розшук постраждалих, позначення місць їх знаходження та сигнали біди.
92. Перша долікарська допомога та загальні принципи її надання.
93. Реакція організму на травми.

5.1.2. Теми курсових робіт - не передбачені навчальним планом

5.1.3. Теми наукових робіт

1. Безпека: психологічний та технічний аспект.
2. Роль ергономіки у роботі юриста
3. Продуктивність праці юриста: чинники впливу.
4. Організаційно-правовий механізм забезпечення безпеки.
5. Безпека держави: складові, рівні, механізми забезпечення.
6. Методи підтримання працездатності працівника правоохоронних органів.
7. Еколого-економічні наслідки військової діяльності.
8. Глобальні конфлікти: види, причини.
9. Конфлікти в організаційних структурах: види, методи подолання.
10. Стресостійкість у надзвичайних ситуаціях – обов'язкова характеристика працівника правоохоронних органів.
11. Забезпечення особистої безпеки від злочинних посягань.
12. Міжнародні правові акти з питань безпеки життєдіяльності.
13. Правові основи безпеки життєдіяльності.
14. Біоетика.
15. Взаємозв'язок екологічної кризи з іншими глобальними світовими проблемами.
16. Трансграничне забруднення: сутність шляхи вирішення проблеми.
17. Екологізація: сутність і зміст процесу, види та передумови.
18. Екологічна експертиза: сутність, об'єкти, форми та порядок проведення.
19. Система стандартів ISO 14000, ISO 22000
20. Поняття екологічної безпеки, державна екологічна експертиза та контроль
21. Концепція сталого розвитку: сутність, етапи розвитку.
22. Безробіття як прояв небезпеки.
23. Основні джерела небезпеки у роботі працівника правоохоронних органів.
24. Тероризм – небезпека сучасності.
25. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму і професійних захворювань на виробництві.
26. Державне соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві.
27. Атестація робочих місць за умовами праці.
28. Виробнича санітарія та основні вимоги до неї.
29. Паспортизація санітарно-гігієнічного стану умов і охорони праці.
30. Безпека праці на виробництві та її основні складові.
31. Дослідження факторів, які впливають на продуктивність праці.
32. Медичні огляди: сутність, цілі, організаційно-правовий аспект.
33. Колективний договір.
34. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах
35. Визначення економічної ефективності заходів з охорони праці.
36. Відповідальність працівників за порушення законодавства про

охорону праці.

37. Обов'язки власника або уповноваженого ним органу щодо полегшення і оздоровлення умов праці працівників.
38. Технічна естетика виробничих приміщень. Ергономіка.
39. Кібербезпека.
40. Система міжнародних стандартів з безпеки (ISO 22300, OHSAS 18000)

6. Методи навчання

Аудиторні заняття проводяться у формі читання лекцій- дискусій, проблемно-евристичних лекцій з використанням авторських електронних презентацій лекцій, виконаних засобами Power point; практичних занять, на яких студенти і слухачі повинні якісно опрацювати новий матеріал на рівні вмінь і навичок, закріпити отримані теоретичні знання.

Практичне заняття є активною формою навчального процесу, яке передбачає обговорення під керівництвом викладача підготовлених студентами доповідей і повідомлень чи проблемного питання, участь студентів у дискусіях, виступи з доповненнями до відповідей колег. Курсанти (слухачі) розширюють, поглиблюють і зміцнюють набуті на лекціях і під час самостійної роботи знання, накопичують у пам'яті нові факти, положення, вчаться критично аналізувати документи і матеріали, набувають навиків публічних виступів, обстоювання власних поглядів, виробляють уміння користуватися науковою термінологією й поняттями.

Методика вивчення навчальної дисципліни в цілому передбачає впровадження педагогіки співробітництва, комунікативної культури, педагогічного спілкування викладачів зі студентами, їх професійної етики, навчання майбутніх фахівців умінню взаємодій з людьми, керуванню колективами.

Методика викладання також передбачає оптимальне співвідношення теоретичного і практичного навчання, що дозволяє отримати у встановлені терміни студентами глибоких теоретичних знань, практичних навичок і вмінь з даної дисципліни. Забезпечується впровадження в освітній процес найновіших досягнень юридичної та економічної науки, передового педагогічного досвіду.

Для цього використовується повний комплекс основних методів навчання: словесний, наочний і практичний. З метою інтенсифікації процесу навчання, вдосконалення контролю за засвоєнням матеріалу курсу використовуються як традиційні методи викладання (від простого до складного, індукції і дедукції, повторення, звернення, послідовність, взаємозв'язок, методу аналогій, прийому переліку, форм запитань-відповідей) так і впроваджуються, програмоване навчання та програмований контроль знань, ділові ігри, контрольні завдання, моделювання ситуацій, розв'язання задач тощо. Удосконалення методики передбачає широке використання технічних засобів і активних форм навчання (лекцій-дискусій, ділових ігор, тестів різного рівня складності).

Науковими і методологічними основами навчальної дисципліни виступають першоджерела класиків безпеки життєдіяльності, охорони праці, досягнення світової науки.

7. Методи контролю

7.1. Контрольні питання, які виносяться на підсумковий контроль (залік).

1. Сутність, задачі, основні етапи розвитку безпеки життєдіяльності.
2. Міждисциплінарний характер безпека життєдіяльності, її зв'язок з іншими науками.
3. Безпека. Рівні безпеки.
4. Небезпека. Визначення, класифікація небезпек.
5. Небезпечні і вражаючі фактори: сутність, види. Наведіть приклади.
6. Дайте визначення терміну “ризик”, «допустимий ризик». Наведіть приклади.
7. Що таке ризик як оцінка небезпеки, категорії серйозності та рівні імовірності небезпек?
8. Система ”людина – життєве середовище” та її компоненти.
9. Середовище: природне, виробниче, побутове, соціально-політичне.
10. Фізіологічні особливості організму людини. Характеристика основних аналізаторів БЖД.
11. Характеристика психологічних властивостей людини. Нервова система. Психіка людини і безпека життєдіяльності.
12. Біоритми людини і їх роль в забезпеченні життєдіяльності та безпеки людини.
13. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості.
14. Негативні фактори, що впливають на здоров'я людини та їх характеристика.
15. Поняття про психоемоційні напруження (стрес).
16. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Стресові стани у людей, що знаходяться в районі НС.
17. Надзвичайна ситуація (НС): загальні ознаки, класифікація за походженням та рівнями.
18. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ і їх наслідки для людини і суспільства. Правила поведінки в умовах небезпеки землетрусу.
19. Характеристика небезпечних метеорологічних явищ і їх наслідки для людини і суспільства. Правила поведінки при ураганах та повенях.
20. Небезпечні гідрологічні процеси і явища і їх наслідки для людини і суспільства.
21. Пожежі у природних екосистемах. Правила поведінки при пожежах.
22. Біологічні небезпеки. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей.
23. Біологічні небезпеки. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання людини, тварин і рослин.
24. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу.

25. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу.
26. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Заходи безпеки при користуванні залізничним транспортом.
27. Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій).
28. Забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій. Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.
29. Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину.
30. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження.
31. Режимы захисту населення у разі радіаційної аварії. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин.
32. Хімічні речовини: характеристика і класифікація за характером дії на організм людини.
33. Тероризм: сутність, види, наслідки для суспільства, держави, промислових об'єктів.
34. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження.
35. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини.
36. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі.
37. Вплив інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.
38. Засади БЖД в Конституції України. Законодавчі і нормативні акти з безпеки життєдіяльності.
39. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні.
40. Роль і завдання ЦЗ України та ДСНС України
41. ЄДС ЦЗ України: складові, функції
42. Дії органів місцевої виконавчої влади, місцевого самоврядування, керівництва ОГ щодо захисту об'єкту, персоналу, населення і територій від наслідків НС.
43. Назвіть способи та принципи захисту населення у НС.
44. Дайте характеристику індивідуальних засобів захисту населення.
45. Що відноситься до засобів захисту органів дихання? Призначення та загальна будова фільтруючого протигаза.
46. Що відноситься до засобів захисту шкіри? Призначення та загальна будова загальновійськового захисного комплексу ЗЗК.
47. Організація дозиметричного й хімічного контролю: порядок проведення, прилади.
48. Медичні засоби захисту населення у НС.
49. Евакуація: сутність, види за Кодексом цивільного захисту, порядок проведення.
50. Назвіть види робіт при проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Спеціальна обробка людей, територій, техніки: дезактивація, дегазація, дезінфекція.

51. Основні законодавчі акти з охорони праці в Україні.
52. Зміст охорони праці за законом «Про охорону праці»
53. На кого поширюються вимоги Закону України „Про охорону праці”? Назвіть основні розділи закону.
54. Основні принципи державної політики у галузі охорони праці.
55. Що таке ДНАОП і які вони бувають?
56. Види відповідальності за порушення законодавства з охорони праці.
57. Що включає дисциплінарна відповідальність за порушення законодавства з охорони праці?
58. Що включає адміністративна відповідальність за порушення законодавства з охорони праці?
59. Що включає матеріальна відповідальність за порушення законодавства з охорони праці?
60. Що включає кримінальна відповідальність за порушення законодавства з охорони праці?
61. Види інструктажів з охорони праці.
62. Вступний інструктаж: умови та вимоги до його проведення.
63. Первинний інструктаж: умови та вимоги до його проведення.
64. Повторний інструктаж: умови та вимоги до його проведення.
65. Позаплановий інструктаж: умови та вимоги до його проведення.
66. Цільовий інструктаж: умови та вимоги до його проведення.
67. Система управління охороною праці в Україні.
68. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні права.
69. Органи нагляду за охороною праці у системі МВС.
70. Органи державного пожежного нагляду.
71. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці.
72. Служба охорони праці підприємства.
73. Основні способи аналізу виробничого травматизму.
74. Травматизм: сутність, види.
75. Причини виробничого травматизму і професійних захворювань.
76. Причини невиробничого травматизму і методи його попередження.
77. Порядок розслідування та облік нещасних випадків у МВС України.
78. Порядок розслідування та облік професійних захворювань у МВС України.
79. Умови праці. Класифікація умов праці на виробництві.
80. Фактори трудової діяльності працівників МВС України.
81. Вимоги до виробничої санітарії і гігієни праці.
82. Основні сигнальні кольори знаків безпеки.
83. Характеристика основних форм діяльності працівників Національної поліції.
84. Класифікація і роль факторів, що впливають на формування умов праці на виробництві.
85. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності.
86. Виробничий пил. Заходи запобігання забруднення повітряного середовища на виробництві та захисту працюючих.
87. Шкідливі речовини та їх класифікація залежно від дії на організм людини: токсичні, подразнювальні, мутагенні, канцерогенні, наркотичні, задушливі,

сенсibiliзатори тощо. Що таке ГДК і як по класам небезпеки поділяються шкідливі речовини в повітрі робочої зони?

88. Штучне і природне освітлення робочого місця. Основні вимоги до виробничого освітлення.
89. Основні вимоги до безпеки при роботі з комп'ютером.
90. Основні вимоги до систем вентиляції.
91. Вібрація – нормування, дія на організм людини, методи захисту у виробничих умовах.
92. Шум – нормування, дія на організм людини, методи захисту у виробничих умовах.
93. Електромагнітне випромінювання – нормування, дія на організм людини, методи захисту у виробничих умовах.
94. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини і методи захисту від нього у виробничих умовах.
95. Засоби індивідуального захисту від шкідливих факторів виробництва
96. Основні вимоги до безпеки при роботі з комп'ютером.
97. Основні вимоги до систем вентиляції.
98. Атестація робочих місць – сутність, значення.
99. Шкідливі фактори при пожежах.
100. Основні причини пожеж.
101. Порядок дій при пожежі.
102. Засоби пожежогасіння.
103. Вплив електричного струму на організм людини.
104. Види травм при враженні електричним струмом.
105. Засоби індивідуального захисту від враження електричним струмом.
106. Що таке крокова напруга?
107. Принципи надання першої допомоги потерпілим.
108. Надання першої допомоги враженому електричним струмом.
109. Що таке фібриляція серця і методи надання допомоги потерпілому.
110. Надання першої допомоги при враженні блискавкою.
111. Надання першої допомоги потерпілому при ДТП.
112. Надання першої допомоги потерпілому від травматичного шоку.
113. Надання першої допомоги потерпілому при утопленні.
114. Надання першої допомоги потерпілому при отруєнні чадним газом.
115. Надання першої допомоги потерпілому при отруєнні отруйними рідинами.
116. Опіки: ступені, причини летальних випадків від великих опіків.
117. Дії рятувальника після надання першої допомоги.
118. Заходи особистої безпеки при наданні першої допомоги потерпілим.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання є: екзамени; тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 \cdot 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для

переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (заліку) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни, визначені кафедрою соціально-економічних дисциплін:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 5 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

2. В самостійній та індивідуальній роботі (СІР) оцінюються:

- виконання і захист індивідуального завдання;
- цільові виступи з аналізом певної наукової концепції;
- конспектування і знання програмних питань, визначених для ДСРС;
- написання анотації до наукової статті.

Критерії оцінювання включають роботу на семінарських, заняттях, виконання самостійних навчальних та індивідуальних творчих завдань, контролів за шкалою ECTS.

При формуванні системи критеріїв оцінювання якості навчання необхідно враховувати 3 основні компоненти: 1) рівень знань; 2) навички самостійної роботи; 3) уміння застосувати знання на практиці.

Визначаючи рівень знань, слід брати до уваги:

- глибину і міцність знань;
- рівень мислення;
- вміння синтезувати знання по окремих темах;
- вміння складати розгорнутий план відповіді;
- давати точні формулювання;
- правильно користуватись понятійним апаратом;
- культура відповіді (грамотність, логічність і послідовність викладу);
- виконання навичок і прийомів виконання практичних завдань.

Навички самостійної роботи передбачають:

- навички пошуку необхідної літератури;
- орієнтацію в потоці інформації по обраній спеціальності;

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна нормативна

1. ДСТУ 2272-2006 „Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять”. URL: https://ammokote.com/wp-content/uploads/2020/08/DSTU_2272_2006.pdf
2. ДСТУ EN ISO 7010:2019 (EN ISO 7010:2012; A1:2014; A2:2014; A3:2014; A4:2014; A5:2015; A6:2016; A7:2017, IDT; ISO 7010:2011; Amd 1:2012; Amd 2:2012; Amd 3:2012; Amd 4:2013; Amd 5:2014; Amd 6:2014; Amd 7:2016, IDT) Графічні символи КОЛЬОРИ ТА ЗНАКИ БЕЗПЕКИ Зареєстровані знаки безпеки. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_en_iso_7010_2019.pdf
3. ДК 019:2010. Класифікатор надзвичайних ситуацій. На заміну ДК 019-2001 ; Чинний від 2011-01-01. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va457609-10#Text>
4. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0062282-97#Text>
5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Кодекс законів про працю України: Закон від 10.12.1971 №322-VIII зі змінами і доповненнями // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
7. Кодекс цивільного захисту: Закон України від 02.10.2012 за № 5403-VI. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
8. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992р. №2801-XII. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
9. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 4.01.1998 №16/98-ВР. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/16/98-%D0%B2%D1%80>
10. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 № 638-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 25. ст.180 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>
11. Про забезпечення санітарного і епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 року №4004-XII. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>.

12. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і витратами, зумовленими народженням і похованням: Закон України від 18.01.2001 року № 2240-III. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/284/99#Text>
13. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 року №1105-XIV. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>.
14. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 року №580-VIII. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
15. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. № 5/98-ВР. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15/98-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Про Концепцію захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій: Указ Президента України від 26 березня 1999 року № 284/99. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/284/99#Text>
17. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України (Із змінами, внесеними згідно із Законом від 15.05.2003р. №762-IV (762-15) // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>
18. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 року №877-V. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
19. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 року №2707-XII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>
20. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 року №1264-XII. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
21. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 року №2694-XII. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.
22. Про питну воду та питне водопостачання: Закон України № 2918-III від 10 січня 2002 року. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14#Text>
23. Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 27.02.1991р. №791а-XII. (Редакція від 27.05.2021) // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/791%D0%B0-12#Text>

- 11.02.2016) // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1262-2009-%D0%BF#Text>
34. Про порядок проведення атестації робочих місць по умовах праці: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.1992 р. № 442. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-92-%D0%BF#Text>
35. Про нову гігієнічну класифікацію праці та показники, за якими надаються пільги і компенсації працівникам, зайнятим на роботах зі шкідливими та важкими умовами праці: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2001 р. № 450-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2001-%D1%80#Text>
36. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу: Наказ МОЗ України від 08.04.2014 № 248. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text>
37. Інструкція про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події: Наказ МВС України від 22.08.2016 № 859. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 вересня 2016 р. за № 1254/29384 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1254-16#n15>
38. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, що сталися в органах і підрозділах системи МВС України: Наказ МВС від 27.12.2002 № 1346, зареєстровано в Мін'юсті 31.01.2003 за № 83/7404 (Редакція від 17.07.2015). // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0083-03#Text>
39. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, що сталися з поліцейськими, Затверджений Наказом МВС України 05 жовтня 2020 року №705. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17 листопада 2020 р. за № 1139/35422. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1139-20#Text>
40. Про затвердження Вимог щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями: Наказ *Мінсоцполітики України* від 14.02.2018 № **207**. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-18#Text>
41. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань дорожнього перевезення небезпечних вантажів : Наказ МВС України від 04 серпня 2018 року №656 [сайт Національної поліції України]. URL : <https://www.npu.gov.ua/about/normativna-baza/pidzakonni-akti.html>
42. Про затвердження Інструкції про поведінку з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах внутрішніх справ України : Наказ МВС України

від 09.07.2014 № 653. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-19#Text>

43. [Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку введення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану](#) : Наказ МВС України від 31 жовтня 2016 року № 1129 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-17#Text>
44. [Про затвердження Інструкції про порядок дій органів \(підрозділів\) поліції в разі виявлення радіоактивних, хімічних та ядерних матеріалів або отримання інформації про порушення правил чи незаконне поводження з ними](#) : Наказ МВС України від 06.09.2017 № 754. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-17#Text>
45. Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій: Наказ МВС України від 06.08.2018 № 658. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-18#Text>
46. Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці: наказ Міністерства соціальної політики України від 29.11.2018 № 1804 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1494-18#n15>
47. [Про затвердження Положення про інструктажі, навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки в Національній поліції України](#) : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.02.2017 № 145 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0355-17#Text>
48. [Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні](#) : Наказ МВС України Форма від 30.12.2014 № 1417. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15>
49. Про затвердження Положення про служби державного нагляду за охороною праці системи МВС: Наказ МВС України від 31.12.2009 № 567. // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0567320-09#Text>
50. [Про затвердження порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту](#): Наказ МВС України від 11.09.2014 № 934. Офіційний сайт Національної поліції URL: <https://www.npu.gov.ua/about/normativna-baza/pidzakonni-akti.html>
51. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах: Наказ МОЗ України від 09.03.2022 № 441// База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#Text>
52. [Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні](#) : Наказ МВС України Форма від 30.12.2014 № 1417. // База даних (БД) «Законодавство

2. <http://rada.kiev.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України.
3. <http://kmu.gov.ua/>. – офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <https://moz.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України.
5. [http:// mvs.gov.ua](http://mvs.gov.ua) – офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України.
6. <https://npu.gov.ua/> – офіційний сайт Національної поліції України.
7. <http://social.org.ua> – офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
8. <http://dsns.gov.ua> – Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС).
9. <https://dsp.gov.ua/> – Офіційний сайт Державної служби України з питань праці.
10. <http://www.rainbow.gov.ua/> – офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України.
11. <https://ukraineun.org/> – офіційний сайт постійного представництва України при ООН.
12. <https://niss.gov.ua> – офіційний сайт національного інституту стратегічних досліджень.
13. <http://www.nato.int/> – офіційний сайт Північноатлантичного альянсу (НАТО)
14. Навчальний відеофільм "Особиста безпека працівників поліції "URL: <https://youtu.be/EuY85UtrykA> (Обшук, туберкульоз, затримання) URL: <https://youtu.be/RwikSzmODdg> (наркозалежні- поведінка)